

Čís. 5131.

Bylo-li manželství rozloučeno z viny obou manželů, jest manželka oprávněna domáhati se na manželův vrácení věna. Ku vkladní knížce peněžního ústavu, dané věnem, nabývá manžel pouze práva poživacího.

(Rozh. ze dne 17. června 1925, Rv I 570/25.)

Manželství stran bylo rozloučeno rozsudkem z viny obou manželů. Žalobě manželky na manžela o vrácení věna procesní soud první stolice vyhověl potud, že uznal žalovaného povinným zaplatiti žalobkyni 8.000 Kč, na něž zněla záloženská vkladní knížka, již byla žalobkyně věnem přinesla a již žalovaný za manželství vybral. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného a uvedl mimo jiné v důvodech: Jedná se o to, zda první soud věc posoudil po stránce právní správně čili nic, uznáv, že žalovaný po zrušení manželství rozlukou z viny obou stran povinen jest, věno manželce vydati (vrátiti). V tom směru odvolací soud, vycházeje z právní povahy věna, by po dobu trvání manželství sloužilo k ulehčení nákladů manželského soužití, má za to, že věno tím, že mu bylo odevzdáno, nepřešlo ještě do vlastnictví manželova, nýbrž že mu k němu přísluší pouze právo poživací podle §§ 509 a násl. obč. zák. po dobu manželského spolužití. Když však nyní manželství soudem prohlášeno bylo za rozloučené, přestal důvod pro užívání věna manželem a může žalobkyně vydání věna od něho žádati (stejného právního názoru jest i Dr. Ehrenzweig System des allg. österr. Privatrechtes 1924, Familien und Erbrecht § 439). Ustanovení §u 1264 obč. zák., jehož se odvolatel dovolává a z něhož dovoditi se snaží, že manželka, jejíž vina nebo spoluvina na rozvodě byla vyslovena, nemá nároku na vrácení věna, nelze v tomto případě použiti, poněvadž při rozvodu manželství od stolu a lože trvá svazek manželský dále, kdežto manželství stran, jak zjištěno, bylo rozloučením zrušeno. Ostatně by to odporovalo i všemu právnímu přesvědčení a citění, by manžel, z jehož spoluviny manželství bylo rozloučeno, podržel pro sebe požitky věna určeného k ulehčení nákladů manželského spolužití, když předpoklad pro to, manželské spolužití, samo bylo rozlukou zrušeno, a to až do své smrti (§ 1229 obč. zák.), jak odvolatel nároky své ohledně věna posuzuje. Námitka, že mu věno odevzdáno bylo bez notářského spisu, jest nemístná a bezvýznamná, protože se nejedná o potvrzení, že věno záležející ve vkladní knížce občanské záložny na 8.000 Kč bylo jím přijato, ani o smlouvu svatební katexochen (§ 1 a) a c) zákona ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák.), kdežto skutečné odevzdání knížky oné jako věno žalobkyně jest nesporno a proto ku platnosti jeho notářského spisu třeba není.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po právní stránce posoudil odvolací soud věc bezvadně. Rozlukou zrušuje se svazek manželský a tím pomíjí i účel věna, zřízeného manželovi jen k ulehčení nákladu spojeného s manželským společenstvím

(§ 1218 obč. zák.). Nastává tudíž povinnost pro manžela, by je manželce vrátil, ježto právní důvod, pro který bylo plněno, odpadl (§ 1435 obč. zák.) a manžel není oprávněn užívatí je dále až do své smrti (§ 1229 obč. zák.). Odvolací soud správně vyložil, že žalovaný nemůže se při rozluce manželství dovolávat ustanovení §u 1264 obč. zák. a stačí k jeho důvodům odkázati. Nesejde na tom, že věno, záležející ve vkladní knížce na 8.000 Kč, zřídil bratr žalobkyně, ježto tak učinil za žalobkyni a v její prospěch a nevyhradil si, že mu musí býti vráceno (§ 1229 obč. zák.). Ježto věnem nebyly dány hotové peníze, nemůže se žalovaný odvolávat ani na ustanovení §u 1227 obč. zák., že nabyt k nim práva vlastnického a nižší soudy správně uznaly, že ku vkladní knížce měl žalovaný pouze požívací právo. Vybráním vkladu však žalovaný toto své právo překročil, osvojiv si vkladní jistinu, na kterou neměl zákonného nároku. Nižší soudy také správně z ustanovení §u 91 obč. zák. doličily, že žalovaný jako hlava rodiny měl povinnost vyživovati svou manželku a vydržovati svou domácnost a zjistil, že měl k tomu vlastní prostředky ze vkladů.

Čís. 5132.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

Právo obchodního pomocníka dle §u 35 zák. nemůže býti změněno ani ztenčeno při dojednání smlouvy aniž po dobu služebního poměru až do jeho rozvázání.

(Rozh. ze dne 17. června 1925, Rv I 732/25.)

Žalobce vedl filiálku žalované firmy a složil jistotu 15.000 Kč. Žalovaná propustila žalobce dne 19. ledna 1924, zdráhala se však vrátiti jistotu, zadržujíc ji na úhradu škody žalobcem prý způsobené. Žalobě, by jistota byla složena na soudě, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Ne j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Podle §u 35 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. může zaměstnanec, jenž složil jistotu, pakli při skončení služebního poměru zaměstnavatel uplatňuje nároky z náhrady škody, žádati, by jistota byla složena na soudě. Podle §u 40 tohoto zákona nemůže toto zaměstnanecko právo služební smlouvou býti ani změněno ani ztenčeno. V duchu a smyslu zákona nelze těmito ustanovením rozuměti jinak, než, že zaměstnanec vůči hospodářsky silnějšimu zaměstnavateli jest účastným této zákonné ochrany nejen při samém dojednání služební smlouvy, nýbrž i po celou dobu služebního poměru až do jeho rozvázání, neboť jinak by tato ochrana pozbyla pro zaměstnance veškerého významu a stala by se přímo ilusorní. Z toho plyne, že pro rozhodnutí této právní rozepře je nedůležité, zda žalobce při jednání se žalovaným dne 13. ledna 1924 souhlasil, by žalovaný s jistotou disponoval pokud se týče jistotu na